

SŁOWO WSTĘPNE

W 2018 r. upłynęło sześćdziesiąt lat od przyjęcia konstytucji V Republiki Francuskiej – aktu prawnego, który dzięki wprowadzeniu nowych rozwiązań ustrojowych nie tylko zadecydował o specyfice instytucji politycznych współczesnej Francji, ale także odciśnął się trwale na obliczu europejskiego konstytucjonalizmu, stając się jednym z punktów odniesienia przy tworzeniu różnych konstrukcji ustrojowych w innych państwach współczesnego świata.

Inspiracją do przygotowania tekstów poświęconych V Republice Francuskiej była konferencja, która odbyła się na Uniwersytecie Jagiellońskim 5 X 2018 r. właśnie z okazji sześćdziesiątej rocznicy przyjęcia tego aktu prawnego. Sympozjum było poświęcone problematyce francuskiego systemu politycznego, ze szczególnym uwzględnieniem konstytucjonalizmu, kwestii ustrojowych oraz partii politycznych. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Katedrę Konstytucjonalizmu i Ustrojów Państwowych Uniwersytetu Jagiellońskiego we współpracy z Katedrą Doktryn Polityczno-Prawnych Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego oraz Zakładem Historii Myśli i Ruchów Społecznych Instytutu Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego. Konferencję objęli swym patronatem Rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Ambasada Francji w Polsce.

Wydarzenie otworzył Dziekan Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych prof. dr hab. Zdzisław Mach, który powitał uczestników oraz pogratulował organizatorom przedsięwzięcia. Uczestników konferencji zaszczylił swoją obecnością Konsul Generalny Francji w Krakowie, pan Frédéric de Touchet, który skierował do obecnych kilka słów wprowadzenia. Głos zabrał także przedstawiciel Ambasady RP we Francji, pan Andrzej Stolarek, który odczytał przygotowany na tę okazję list ambasadora RP w Paryżu, pana Tomasza Młynarskiego. Konferencja składała się z obrad plenarnych poświęconych bezpośrednio francuskiej konstytucji oraz kilku dyskusji panelowych dotyczących podstawowych zasad ustrojowych, sądownictwa konstytucyjnego, systemu wyborczego oraz partii politycznych. Organizatorzy dziękują Władzom Diekańskim Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ, Dyrekcji Instytutu

Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych UJ oraz Konsulatowi Generalnemu Francji w Krakowie za wsparcie udzielone podczas organizacji konferencji.

Wydarzenie pozwoliło zintegrować badaczy podejmujących zagadnienia związane z funkcjonowaniem francuskiego systemu politycznego oraz nawiązać współpracę, której owocem są prezentowane tutaj teksty.

W pierwszej kolejności zaprezentowane zostały artykuły odnoszące się do zagadnień ewolucji, stabilności oraz specyfiki podstawowych komponentów ustroju współczesnej Francji, w tym konstytucyjnego systemu rządów. Rozważania rozpoczyna tekst autorstwa Adama Jamroza, w którym zarysowano rozwój ustroju politycznego ustanowionego w 1958 r., akcentując zmiany dotyczące pozycji głowy państwa oraz ewolucję, która następowała w obszarze ochrony praw jednostki. Kazimierz M. Ujazdowski przeprowadza analizę oryginalnych rozwiązań przyjmowanych na gruncie V Republiki z punktu widzenia ich trwałości w dłuższej perspektywie czasowej. Artykuł przygotowany przez Łukasza Jakubiaka dotyczy elementów ustroju prezydenckiego, które można identyfikować w V Republice, a także akcentuje różne sposoby rozumienia samego terminu „prezydencjalizm”.

W dalszej kolejności przedstawiono analizy dotyczące konkretnych rozwiązań i mechanizmów ustrojowych. Przedmiotem artykułu Lecha Jamroza jest specyfika sądownictwa konstytucyjnego ukształtowanego we Francji w warunkach IV oraz V Republiki. Ewa Szczepankiewicz-Rudzka podnosi niezwykle aktualny problem, którym pozostaje realizacja w praktyce konstytucyjnej zasady laickości państwa. Artykuł autorstwa Dariusza Stolicznego prezentuje ewolucję rozwiązań w zakresie kształtowania okręgów wyborczych, a w szczególności uwzględnia kwestię możliwych manipulacji na tym polu.

Trzy kolejne artykuły dotyczą wybranych zagadnień związanych z problematyką funkcjonowania partii politycznych. Anna Pacześniak zwraca uwagę na ustrojowy kontekst ich działalności oraz bada wpływ, jaki specyfika oryginalnych rozwiązań V Republiki wywarła na ten aspekt francuskiego systemu politycznego. Marta Cimke podejmuje w swoim tekście problematykę politycznego zaplecza Emmanuela Macrona, badając strukturalny i programowy wymiar wspierającej go formacji. Beata Kosowska-Gąstoł porusza z kolei kwestię przekształceń zachodzących w ugrupowaniu kierowanym przez Marine Le Pen, obecnie występującym pod nazwą Zjednoczenia Narodowego.

Przedstawiany zbiór tekstów zamyka artykuł zawierający akcenty rodzime. Opracowanie autorstwa Bartosza Włodarskiego poświęcone jest bowiem francuskim źródłom wiedzy o polityce na Akademii Krakowskiej w okresie reform kołłątajowskich.

Łukasz Jakubiak
Beata Kosowska-Gąstoł